

Kostprijs kilo melk 5,6 LKB scoort beter dan praktijkbedrijf

In 2005 was de berekende kostprijs van het Lagekostenbedrijf 31 euro per 100 kg melk. Hiermee is het doel van maximaal 34 euro (exclusief quotumkosten) ruimschoots gehaald. De kostprijs lag hiermee bijna 6 euro per 100 kg melk lager dan op vergelijkbare praktijkbedrijven. Voor het gezin bleef er ruim 55.000 euro aan arbeidsvergoeding over.

Door: ir. Michel de Haan
(ASG – Animal Science Group van Wageningen
Universiteit & Researchcentrum, Lelystad)

MINDER KOSTEN

Dag en nacht weiden, zonder bijvoeding in de zomer, hield de arbeidskosten in 2005 beperkt, evenals de voerkosten.

Foto: ASG

H

et Lagekostenbedrijf (LKB) is een gespecialiseerd melkveebedrijf en vergelijkbaar met een doorsnee melkveebedrijf. Net als het gemiddelde bedrijf, is ook het LKB in 2005 iets gegroeid. In 2005 werd bijna 460.000 kg melk geproduceerd; dat is 30.000 kg meer dan in 2004. Het bedrijf had 33,2 ha in gebruik zodat de intensiteit ruim 13.000 kg melk per ha bedraagt. Het hoofddoel is een kostprijs realiseren van maximaal 34 euro per 100 kg melk (exclusief quotumkosten). Daarbij wordt gestreefd naar een sociaal verantwoorde werkweek van maximaal 50 uur en een lage krachtvoergif (circa 16 kg per 100 kg melk). Verder wordt het mestbeleid van 2009 gehanteerd. Sinds 2003 bestaat de veestapel voor de

ene helft uit Montbéliardes en voor de andere uit Holstein Frisians. De melkproductie per koe (circa 7.700 kg) is daarmee lager dan voorheen. In 2005 waren gemiddeld 60 koeien aanwezig, met 5 stuks jongvee per 10 melkkoeien. De bouwwerken en installaties zijn gelijk gebleven. Dit betekent dat de kosten van werktuigen, installaties en gebouwen in 2005 over meer liters melk konden worden uitgesmeerd. Daarnaast is bouwland verhuurd en land voor maïs teelt teruggehuurd. Ook kon op afstand goedkoop land worden gebruikt; hier is jongvee geweid. Het bedrijf hoefde dankzij het beschikbare land net geen mest af te voeren. Kon bij het oude MINAS nog ruimschoots aan de norm worden voldaan, bij het nieuwe mestbeleid van 2009 komt mestafvoer in beeld. Het bedrijf wil met een beetje extra grond mestafvoer voorkomen.

Kostprijsberekening

De kostprijs per kg melk geeft een goed beeld van de rentabiliteit en de economische duurzaamheid van de bedrijfsvoering. Als de kostprijs gelijk is aan de melkprijs, wordt de inzet van de productiefactoren marktconform vergoed en is sprake van een rendabele bedrijfsvoering. De kostprijs van melk bestaat uit de som van alle kosten (dus niet alleen uitgaven, maar ook berekende kosten als arbeid en rente) minus alle opbrengsten anders dan melk (zoals omzet en aanwas, premies, landverhuur). Tabel 1 geeft een overzicht van de kostprijsopbouw van het Lagekostenbedrijf in 2004 en 2005, alsmede een kostprijsraming van vergelijkbare praktijkbedrijven (grondsoort, omvang en intensiteit) en die een bedrijfseconomische boekhouding bij het LEI hebben.

Voerkosten zeer laag

De voerkosten liggen op het Lagekostenbedrijf zo'n 3 eurocent lager dan op vergelijkbare

eurocent lager

praktijkbedrijven. Dit komt vooral door de lage krachtvoergift. Veel weidegang (in 2005 van 1 april tot begin november) draagt bij aan de lage krachtvoerkosten. De veekosten zijn echter ruim 50 eurocent hoger dan in de praktijk. Dit komt met name door de hoge strooiselkosten. Het Lagekostenbedrijf gebruikt een potstal voor het jongvee en (veel) zaagsel voor het melkvee. Hiermee maakt zij 75 eurocent meer strooiselkosten. Verder zijn de veekosten ten opzichte van 2004 gedaald, vooral door lagere gezondheidskosten. De gewaskosten vallen eveneens wat lager uit in 2005; er zijn minder gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest gebruikt.

Bewerkings- en gebouwenkosten

De bewerkingskosten bestaan uit: kosten voor arbeid, loonwerk, machines en installaties. Het Lagekostenbedrijf is erin geslaagd om het aantal arbeidsuren iets terug te brengen. Vooral onbeperkte weidegang zonder bijvoeding in de zomer heeft hieraan bijgedragen. Overigens komt het aantal arbeidsuren nog boven 50 per week uit. De arbeidskosten zijn per saldo 1,3 euro per 100 kg melk lager dan in 2004 en een stuk lager dan op de praktijkbedrijven. Weinig arbeid leidt daarentegen wel tot hogere loonwerkkosten. Met veel weiden en zware snedes inkuilen probeert het Lagekostenbedrijf de loonwerkkosten te beperken. Veel werk uitbesteden betekent dat de kosten voor machines laag gehouden kunnen worden. Het Lagekostenbedrijf heeft dan ook een klein werktuigenpark: afgeschreven trekker, voorlader, kunstmeststrooier, weilandbloter en kuilvoersnijder. Hier draagt het verlaagde rentepercentage ook bij aan de lage kosten voor werktuigen. De goedkope bouwwerken en voeropslagen op het Lagekostenbedrijf leiden tot bijna 2 euro minder kosten.

Melkpremie en -prijs

De praktijkbedrijven realiseerden een hogere post 'omzet een aanwas' dan het Lagekostenbedrijf. Dit komt vooral door de gestegen veeprijs in combinatie met een hoger vervangingspercentage. De inkomsten uit landverhuur en de melkpremie zorgden voor een

Tabel 1

Opbouw kostprijs¹⁾ van het Lagekostenbedrijf in 2004 en 2005 en de gemiddelde kostprijsopbouw van een groep vergelijkbare praktijkbedrijven (boekjaar 2005, euro/100 kg melk)

	Lagekostenbedrijf 2004	2005	Vergelijkingsgroep ¹⁾ LEI 2005 ²⁾
Melkproductie (kg)	430.000	457.000	452.000
Totale bedrijfsoppervlakte (ha)	32	33,2	37,3
Oppervlakte gras (ha)	25,5	28,7	33,3
Oppervlakte maïs (ha)	6,5	4,5	4,0
Aantal koeien	58,5	60	62,6
Stuks jongvee per 10 mk	4,8	5,0	7,0
Voerkosten	3,3	2,6	5,4
Veekosten	4,6	3,8	3,1
Gewaskosten	1,5	1,3	1,6
Arbeid	14,3	13,0	16,6
Loonwerk	4,2	4,3	2,0
Machines, werktuigen en installaties	3,5	3,6	5,9
Grond en gebouwen	6,2	5,5	7,2
Algemene kosten	2,3	3,2	3,8
Totaal kosten	39,9	37,4	45,6
Af: omzet en aanwas	2,9	2,5	3,8
Af: overige opbrengsten ³⁾	3,3	3,9	5,1
Totale kostprijs (excl. quotum)	33,7	31,0	36,6

1) Bedragen zijn afgerond, exclusief quotumkosten.

2) Raming van groep bedrijven op kleigrond met quotum tussen 350 en 550 ton melk en quotum per ha tussen 11 en 14 ton, met een bedrijfseconomische boekhouding bij het LEI. Cijfer bewerkt door ASG, met correcties voor eigen gebruik van melk, privégebruik auto, monetaire valuta en opbrengsten, niet behorende bij rundveehouderij.

3) Inclusief voorraadverandering.

hoge post 'overige opbrengsten'. De melkpremie van 2,3 euro per 100 kg melk had een flinke invloed op de kostprijs. Maar ook zonder de melkpremie zou het doel van maximaal 34 euro per 100 kg melk zijn gehaald. De totale kostprijs in 2005 is met 31 eurocent per kg melk, 5,6 eurocent beter dan in de praktijk (excl. quotumkosten). Voor melkquotum (met afschrijvingskosten van 7 procent en 3,5 procent rente) moet het Lagekostenbedrijf nog circa 2 euro extra rekenen. Daarmee komt de kostprijs uit op 33 euro per 100 kg melk.

Conclusie

In 2005 bedroeg de melkprijs, inclusief BTW, nabetaling en toeslagen circa 31,6 euro. Dit betekent dat het Lagekostenbedrijf (incl. quotumkosten) bedrijfseconomisch een verlies lijdt van $31,6 - 33 = 1,4$ euro per 100 kg melk. De totale vergoeding die voor de eigen arbeid overblijft, is ruim 55.000 euro (zo'n 20 euro per uur); een behoorlijk inkomen!